

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o stave a úrovni organizačného a personálneho zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu v základnej umeleckej škole v školskom roku 2014/2015 v SR

V základných umeleckých školách (ZUŠ), boli v školskom roku 2014/2015 Štátnou školskou inšpekciou vykonané 4 inšpekcie, ktorých cieľom bolo zistiť stav a úroveň organizačného a personálneho zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu (VVP). Všetky kontrolované školy boli s vyučovacím jazykom slovenským, navštevovalo ich spolu 4 389 žiakov a VVP zabezpečovalo 134 učiteľov. Prehľad o počte vykonaných inšpekcií je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1 Prehľad vykonaných inšpekcií v SR

Prehľad o vykonaných inšpekciách v ZUŠ		počet
Celkový počet vykonaných inšpekcií v ZUŠ		4
z toho	štátne	1
	cirkevné	0
	súkromné	3
Celkový počet odborov v kontrolovaných ZUŠ		17
Celkový počet pedagógov		134
Celkový počet žiakov		4 389

Školský vzdelávací program (ŠkVP) bol vypracovaný vo všetkých kontrolovaných ZUŠ, ale jeho štruktúru stanovenú školským zákonom **nedodržala ani jedna škola**. Najčastejšie nedostatky sa týkali **absencie učebných plánov (UP) alebo učebných osnov (UO), nevypracovania UO pre niektoré predmety a nevypracovania spôsobu a podmienok ukončovania výchova a vzdelávania**. Uvedené zistenia znižovali kvalitu spracovania ŠkVP s negatívnym dopadom na informovanosť žiakov, zákonných zástupcov a verejnosti.

Ciele výchovy a vzdelávania súviseli so zameraním škôl, smerovali najmä k vzbudeniu záujmu o umelecké vzdelávanie detí, mladých ľudí a dospelých. Zamerané boli najmä na rozvoj tvorivého myslenia, vnímania a na rozvoj emočnej inteligencie. Ďalšie ciele smerovali k zviditeľneniu práce učiteľov a žiakov prostredníctvom interných a verejných koncertov, k účasti na súťažiach a k aktívnemu zapájaniu sa do kultúrneho života miest, kde ZUŠ dlhodobo majú nezastupiteľné miesto.

V charakteristike škôl bol zväčša deklarovaný **východiskový stav** (priestorové, materiálne-technické a organizačné podmienky výchovy a vzdelávania) a **vízia** ďalšej činnosti škôl, kde kontrolované subjekty zväčša deklarovali skvalitňovanie podmienok výchovy a vzdelávania a prehľbovanie spolupráce s rodičmi, školami a miestnymi kultúrnymi inštitúciami. Na plnenie uvedených cieľov **zriaďovatelia 3 súkromných základných umeleckých škôl (SZUŠ) nevytvorili** potrebné materiálne-technické ani priestorové podmienky. Dané školy vrátane ich elokovaných pracovísk pôsobili v prenajatých, stiesnených priestoroch základných (ZŠ) a materských škôl (MŠ). Uvedené priestory boli pre vzdelávanie žiakov nevyhovujúce, odborné učebne pre tanečný, výtvarný a hudobný odbor (TO, VO, HO) nahrádzali chodby a jedálne MŠ, v ZŠ sa žiaci učili v pivničných priestoroch, v bežných triedach s vyradenými školskými lavicami a stoličkami alebo v telocvični s PVC podlahou, ktoré ohrozovali bezpečnosť žiakov. Pre HO chýbalo vybavenie kvalitnými hudobnými nástrojmi, priestory a učebné pomôcky pre predmety skupinového

vyučovania (hudobná náuka, komorná alebo súborová hra, hra v orchestri) a koncertné sály. Priestory a materiálno-technické vybavenie chýbali aj pre činnosť literárno-dramatického odboru (LDO). V jednom kontrolovanom subjekte sa vzdelávanie v odbore audiovizuálnej a multimediálnej tvorby realizovalo bez odbornej učebnej výpočtovej techniky s jedným počítačom pre 10 žiakov. **Kontrolované ZUŠ (4) mali 57 elokovaných pracovísk** (z toho štátna ZUŠ 2 a SZUŠ 55). Jedna SZUŠ mala zriadených **35 elokovaných pracovísk** so sídlom v Bratislave, Košiciach, Martine a v Žiline s **2 332 žiakmi** (z toho 1 672 v TO a 600 vo VO), v ktorých vzdelávalo **42 učiteľov** (z toho 1 riaditeľka a 4 zástupcovia riaditeľky školy). **SZUŠ zriadovali najmä kolektívne odbory** (TO a VO).

Učebné plány (UP) pre prípravné štúdium a pre I. a II. stupeň základného štúdia boli súčasťou ŠkVP v 2 subjektoch, avšak v jednom z nich ich **označenie nekorešpondovalo s označením rámcových UP** (ŠkVP HO – UP č. 1 – 10, rámcové UP č. 2 – 34). V 2 školách, **UP netvorili súčasť ŠkVP**. SZUŠ (3) **neakceptovali zaradenie všetkých povinných predmetov** v študijných zameraniach individuálneho vyučovania v HO (v UP č. 3, 4, 5, 7, 9, 12 chýbali predmety – štvorročná a komorná hra, sprievod alebo hra v orchestri, obligátny nástroj, komorný alebo zborový spev), **s čím súviselo nedodržanie týždennej časovej dotácie hodín** (skrátaná dotácia na 1 žiaka **od 0,5 – 2 hodín** v týždni). Skrátaná dotácia hodín **o 0,5 hodiny** bola zistená aj **v predmete hudobná náuka** (2. časť základného štúdia) v 2 školách, v SZUŠ v **TO o 6,5 hodiny** na žiaka/skupinu (v prípravnom štúdiu o 1 hodinu, v primárnom vzdelávaní o 2,5 hodiny a na II. stupni o 3 hodiny) a v **LDO o 0,5 hodiny**. Ďalšie zistenia sa týkali **nedodržania stanoveného počtu žiakov** v skupinách vo VO (nižší počet o 3 – 5 žiakov), nepovoleného **spájania ročníkov** v rámci skupiny na I. a II. stupni základného štúdia vo VO, TO a LDO a v predmete hudobná náuka v primárnom vzdelávaní. **Poznámky k UP** o organizačnom zabezpečení výchovno-vzdelávacieho procesu (dĺžka hodín, tvorba skupín, spájanie a delenie hodín skupinového vyučovania) mala spracované len štátna ZUŠ. Uvedené zistenia môžu negatívne ovplyvniť plnenie záväzného obsahu vzdelávania na I. a II. stupni základného štúdia v zriadených odboroch.

Rozvrhy hodín vo všetkých SZUŠ boli spracované neprehľadne, zaznamenávali len časové trvanie hodín, mená žiakov bez názvov vyučovacích predmetov.

Učebné osnovy (UO) neboli úplné (v 2 zo 4 škôl), chýbali pre predmety UP č. 7 v HO (príprava k súhre, obligátny nástroj, komorný alebo zborový spev a pre predmet skupinového vyučovania komorná hra a hra v orchestri), **alebo boli vypracované v rozpore s platnou právnou normou** (UO spracované súhrne pre študijné zamerania a nie pre jednotlivé predmety – VO a LDO – I. stupeň základného štúdia a HO, VO, TO – II. stupeň základného štúdia). Ďalej chýbali UO pre prípravné štúdium a pre predmet komorná hra v 1. časti základného štúdia. **V 2 SZUŠ UO spracované neboli.**

Kontrolované subjekty záujemcom o štúdium ponúkali **prípravné štúdium** (jedno alebo dvojročné), **1. – 4. ročník primárneho vzdelávania, 1. – 4. ročník nižšieho sekundárneho vzdelávania na I. stupni základného štúdia a II. stupeň základného štúdia**. Rozšírené a skrátané štúdium školy v aktuálnom školskom roku neuskutočňovali. **Negatívnym zistením v organizácii výchovy a vzdelávania v SZUŠ bolo zaradenie predprimárneho stupňa vzdelávania (ISCED 0) v rozpore so všeobecne platným právnym predpisom.**

Školy zverejňovali **informácie o prijímacích skúškach** prostredníctvom vlastných webových sídiel alebo vývesnými tabuľami v priestoroch škôl. Ich podmienky a organizácia bola súčasťou ŠkVP, uvádzali miesto, čas a kritériá na posudzovanie študijných predpokladov pre jednotlivé odbory (hudobný sluch a pamäť, fyzické a pohybové danosti, výtvarné čítania a slovný prejav).

Organizácia a priebeh záverečných skúšok bola (v 2 zo 4 škôl) **spracovaná formálne** (len citácia právnej normy, bez stanovenia podmienok pre absolventov štúdia) **alebo bola neúplná** (len pre HO a VO, pre ktoré bola určená teoretická časť – vedomostný test

a praktická časť – individuálna prezentácia osvojených vedomostí a zručností formou komisionálnych skúšok).

Pedagogická dokumentácia (triedne knihy a katalógové listy žiakov) bola v školách vedená podľa vzorov schválených a zverejnených MŠVVaŠ SR. V SZUŠ (3) neboli triedne knihy a katalógové listy žiakov **vedené trvalým spôsobom** (záznamy ceruzkou, prepisovanie, bielenie). **Katalógové listy** žiakov **boli neúplné**, chýbali zápisy o zaradení žiaka na štúdium.

Zo 4 riaditeľiek ZUŠ **1 nespĺňala kvalifikačné predpoklady** na výkon pedagogickej činnosti v základnej umeleckej škole podľa platných právnych predpisov, ďalšia **neabsolvovala funkčné vzdelávanie** a v čase kontroly naň nebola ani prihlásená. V jednej SZUŠ 4 členovia vedenia školy a v ďalšej jedna zástupkyňa riaditeľky školy neabsolvovali funkčné vzdelávanie a neboli naň ani prihlásení. Celková **odbornosť vyučovania** bola v 4 ZUŠ zabezpečená na **82,04 %**. Z toho v jednej škole bola odbornosť vyučovania 72 %, 2 súkromné školy mali odbornosť vyššiu ako 82 % a v jednej SZUŠ bola odbornosť len 51,90 % (z celkového počtu 31 pedagogických zamestnancov požadovaný stupeň vzdelania na učiteľa ZUŠ nespĺňali 15 učitelia zväčša v HO).

V primárnom vzdelávaní bola najvyššia odbornosť vyučovania vo výtvarnom odbore (96,87 %), nasledoval TO (83,39 %), HO (67,49 %) a najnižšia odbornosť bola v LDO (55,56 %). **V nižšom sekundárnom vzdelávaní 100 % odbornosť** bola vo VO, LDO a odbore audiovizuálnej a multimediálnej tvorby, nasledoval TO (96,19 %) a HO (85,54 %).

Ročné plány kontinuálneho vzdelávania mala väčšina škôl vypracované. Predložené plány obsahovali najmä východiská, ciele, situačné analýzy, analýzy zloženia pedagogických zamestnancov podľa kariérového stupňa a pozície. Ďalej obsahovali profiláciu škôl, zaradenie jednotlivých učiteľov do vzdelávania, systém hodnotenia a kontroly. V čase inšpekcií v kontrolovaných subjektoch prebiehalo zväčša **adaptačné, inovačné, špecializačné, a aktualizčné vzdelávanie** zamerané zväčša na aktivizujúce metódy a formy práce so žiakmi, na využívanie informačných technológií vo vyučovacom procese a na rozvíjanie kompetencií v oblasti sociálneho dialógu.

Iné zistenia

Zriaďovateľ jedného kontrolovaného subjektu bol upozornený na závažný nedostatok zistený pri školskej inšpekcii, ktorý sa týkal nesplnenia **kvalifikačných predpokladov na výkon pedagogickej činnosti riaditeľkou školy** a súčasne aj na **nízku odbornosť vyučovania** (51,90 %).

Záver

K silným stránkam kontrolovaných ZUŠ patrila najmä prezentácia výsledkov práce učiteľov a žiakov prostredníctvom školským a mimoškolských aktivít, na ktoré má priamy vplyv vzrastajúci záujem verejnosti o umelecké vzdelávanie.

Negatívne zistenia sa týkali najmä nevyhovujúcich priestorových a materiálno-technických podmienok pre činnosť odborov, ktoré môžu mať negatívny dopad na plnenie záväzného obsahu vzdelávania. Ďalšie nedostatky súviseli s neúplnosťou školského vzdelávacieho programu, chýbajúcimi učebnými osnovami pre niektoré predmety, nedodržaním počtu žiakov, nezaradením všetkých povinných predmetov do vyučovacieho procesu, nedodržaním týždennej časovej dotácie hodín, vytváraním skupín rôznych ročníkov v rozpore s rámcovými učebnými plánmi, čo môže negatívne ovplyvniť najmä plnenie záväzného obsahu vzdelávania.

Výrazne pozitívne zistenia

- prezentácia škôl na verejnosti (kultúrno-spoločenské podujatia),
- vzrastajúci záujem o umelecké vzdelávanie.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- skvalitnenie podmienok vzdelávania vrátane podmienok na elokovaných pracoviskách najmä v SZUŠ,
- zabezpečenie plnenia záväzného obsahu vzdelania vo všetkých odboroch.

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

Štátna školská inšpekcia uplatnila vo vzťahu ku kontrolovaným školám podľa závažností zistených porušení všeobecne záväzných právnych a interných predpisov odporúčania a uložila kontrolovaným subjektom opatrenia na odstránenie nedostatkov s cieľom skvalitniť riadiacu prácu riaditeľov škôl, podmienky výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávaciu činnosť pedagogických zamestnancov.

V kontrolovaných školách sa celkovo uplatnilo **41 opatrení** na odstránenie zistených nedostatkov, ktoré sa najčastejšie týkali nedostatkov v ŠkVP:

- chýbajúcich UP s poznámkami o organizácii výchovy a vzdelávania,
- nesúlady UP s požiadavkami rámcového UP, nezariadenia povinných predmetov, najmä v HO,
- absencie UO pre niektoré predmety prípravného štúdia a na I. a II. stupni základného štúdia,
- nedodržania týždennej časovej dotácie hodín podľa rámcových UP v HO, TO a LDO,
- nedodržania počtu žiakov v skupinách vo VO,
- vytvárania skupín viacerých ročníkov vo VO, TO, LDO a v predmete HN,
- nevypracovania podmienok prijímania žiakov na štúdium, nevypracovania spôsobu a podmienok ukončovania štúdia,
- neprehľadnosti rozvrhov hodín,
- nevedenie triednej dokumentácie trvalým spôsobom,
- nezabezpečenia priestorových a materiálno-technických podmienok pre vzdelávanie žiakov v SZUŠ a na ich elokovaných pracoviskách.

Najvýraznejšie rozdiely zistené pri inšpekciách v 1 štátnej a 3 súkromných ZUŠ boli v **zabezpečení priestorových a materiálno-technických podmienok pre činnosť odborov** a v **plnení záväzného obsahu vzdelávania** v prospech štátnej ZUŠ.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- zabezpečiť plnenie záväzného obsahu vzdelávania v zriadených odboroch
- zvýšiť úroveň spracovania školských vzdelávacích programov
- skvalitniť kontrolnú činnosť škôl najmä na elokovaných pracoviskách

Zriaďovateľom

- zabezpečiť školám materiálno-technické a priestorové vybavenie vrátane elokovaných pracovísk

Metodicko-pedagogickému centru

- zaradiť do plánov vzdelávacích aktivít projekty vzdelávania učiteľov ZUŠ zamerané na inovovaný ŠVP a vzdelávacie štandardy